

Ringwerk op het Staatsbosbeheereservaat "De Korverskooi" op Texel.

Erik van der Spek

De Korverskooi is in 1842 als 'vogelenkooi' gesticht door de maatschappij die de polder Eierland, waarin de kooi ligt, in 1835 heeft bedijkt. De kooi ligt aan de zuidzijde van deze polder en voor de kooiplas is het restant van een kreek gebruikt. Een deel van de afpalingskring van de kooi loopt door oudere polders van Texel. De oprichter heeft met de toenmalige grondeigenaren in deze polders een overeenkomst gesloten om de afpalingskring te mogen vestigen.

In de vogelenkooi werden naast eenden ook andere vogels gevangen; dit waren voornamelijk lijsterachtigen, die werden gestrikt.

In 1961 werd de kooi aangekocht door het ministerie van OK&W en daarna beheerd door het Staatsbosbeheer. De eerste reden om de kooi aan te kopen was, dat in deze kooi veel "blauwgoed" werd gevangen. Onder "blauwgoed" worden alle niet-Wilde Eenden gerekend. Er was toen internationaal veel kritiek op de kooien, omdat daarin massaal eenden gedood konden worden. De vangst in kooien bedraagt echter maar 10% van de vangst door de jacht in Nederland. Vooral de vangst van de trekvogels onder de eenden onder-vond veel kritiek. Door onderzoek van Eygenraam van het ITBON en de vermindering van de blauwgoedvangst door aankoop van kooien door natuurbeschermingsorganisaties is deze kritiek verstomd. Tevens werd er van uitgegaan dat een kooi waarin veel blauwgoed gevangen werd, een goede ringkooi voor deze eendengroep zou zijn.

In de kooi werd sinds 1951 ook al geringd; Korver was namelijk een van de kooikers die in verband met het onderzoek naar de effecten van kooien eenden ringde. Toen het Staatsbosbeheer het beheer van de kooi in handen nam, werd er besloten bij aanwezigheid van een ringer, dat er ook wel andere soorten dan eenden konden worden geringd.

Het meest opvallende vangmiddel naast de eendenkooi is de Helgolandval. Deze val, die zoals de naam aangeeft op Helgoland gebruikt wordt en daar 'winkelhaakval' heet, is verantwoordelijk voor meer dan de helft van de vangsten. Daarnaast is gebruik gemaakt van mistnetten, inloopkooien en een kraaienvangkooi; een enkele keer is er een wilsternet gebruikt.

Maar de hooilanden rond de kooi zijn in de trektijd niet zo aantrekkelijk voor vogels. Dit zou te verbeteren zijn door begrazing. De aanwezigheid van ruige mest doet het bezoek van b.v. plevieren en lijsterachtigen drastisch toenemen. Binnenkort vindt er bij de kooi een ontgroning plaats. Het terrein zou desgewenst zo ingericht kunnen worden, dat het aantrekkelijk is voor steltlopers, die dan met inloopkooien en mistnetten gevangen kunnen worden.

In de eendenkooi zijn uiteraard voornamelijk eenden gevangen, totaal 16.411. Dit is 25% van het totaal in Nederland geringde vogels. Daarnaast uiteraard waterhoen en meerkoet. Maar ook lepelaar, blauwe reiger, witgatje, oeverloper, watersnip, houtsnip, merel, zanglijster, sperwer en tortelduif. In de periode van 1961-1984 zijn er totaal 10.803 wintertalingen geringd, dit is 50,4% van het totaal. Bij de pijlstaart gaat het om 3634 stuks, 43,9% van het totaal. Bij het waterhoen 1252, d.i. 8,3% van alle volgroeid geringde beesten.

De Helgolandkooi is sinds 1963 in gebruik. Dit is een trechtervormige val die op Helgoland ontwikkeld is. De fuik is 40 meter diep en heeft een invliegopening van 25,5 bij 6,5 meter. De opening wordt nog iets vergroot door een vleugel aan beide zijden. De val is gemaakt van kippegaas dat in de lucht gehouden wordt door staalkabels en palen. Deze palen zijn om verrotting tegen te gaan niet ingegraven. Aan het eind van de fuik is er op 2 meter hoogte een uitvliegopening van 0,25 m². Achter deze opening bevindt zich onder een hoek van 45 graden een glasplaat van 6 mm dikte, een dunnere plaat wordt kapot gevlogen door fazanten. Door deze glasplaat worden de vogels in de richting van het vanghokje geleid. Het vanghokje is in drie kompartimenten verdeeld, waardoor de vogels van verschillend formaat van elkaar gescheiden worden. De glasplaat is in twee lagen aangebracht; de eerste glasplaten staan zo op elkaar dat de vogels niet door scherpe randen beschadigd kunnen worden. De tweede laag glasplaten ligt andersom, hierdoor kan geen water naar binnen lopen.

In de eerste 12 jaar is er met lokkers gewerkt, o.a. vink, keep, sijs, goudhaan, zwartkop en tuinfluiter. De laatste twee jaar ben ik met geluid aan het experimenteren. Dit lukt redelijk, al lijkt het op de lijsterachtigen nog weinig effect te hebben. Daarnaast wordt er ook gelokt met fruit uit de

boomgaard. Per herfst is er een kist of tien nodig voor de lijsterachtigen. Ook wordt er zaad gestrooid voor de zaadeters. De vogels worden gelokt met voer of geluid en daarna het vanghokje ingedreven. Met weinig schuwe soorten als goudhaantje en sijs moet je de lokkers of de luidspreker bijna in het vanghokje plaatsen, omdat zij zich nauwelijks laten opjagen. Oorspronkelijk kon het hele bos uitgedreven worden, omdat de bodem open was door verbouw van sneeuwkllokjes. Na beëindiging van de sneeuwkllokjesteelt is de bramengroei onder het hakhout zo toegenomen, dat dit nog maar beperkt mogelijk is zonder de eenden te storen. Het aantal slachtoffers in de Helgolandval is niet boven de tien per jaar uitgekomen. Om de kans op slachtoffers zo klein mogelijk te maken, maakt het laatste gedeelte van de fuik een hoek, waardoor de vogels snelheid moeten minderen. Wel sneuvelt er wel eens een vogel door een sperwer in de fuik. Ook kan het voorkomen dat een roofvogel in het vanghokje een vogel doodt.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de vangsten van een aantal soorten tussen 1961 en 1984. De percentages zijn steeds van als volgroeid geringde vogels, gerekend van de totaalvangst in Nederland. Tot en met 1990 zijn er in totaal 65.236 vogels geringd van 121 verschillende soorten; hierbij zitten ook de pullen die op de kooi geringd zijn. Bijzondere waarnemingen op de Korverskooi zijn: in 1963 één Pallas boszanger, de eerste in Nederland, die in de mistnetten gevangen kon worden. In 1967 werd een grauwe fitis gevangen en in 1978 een Noordse nachtegaal in de Helgolandkooi.

soort	totaal- vangst	% van alle vogels	waarvan in Helgolandkooi
merel	12661	14.3%	90%
zanglijster	3583	12.4%	90%
koperwiek	3558	15%	50%
grote lijster	58	5.3%	
kramsvogel	205	2.2%	
sperwer	153	7.9%	
houtsnip	135	15%	
tortelduif	1601	7.3%	90%
koekoek	333	52.4%	90%
roodborst	1367	2.5%	75%
zwartkop	1773	4.2%	75%
tuinfluit	824	2.9%	75%
goudhaantje	883	2.2%	
vink	4730	3.1%	
keep	1849	2.6%	